ENERGIPLAN FÖR NYKÖPINGS KOMMUN 2026–2036

MED UTBLICK MOT 2045

Nyköping

STYRANDE DOKUMENT

Dokumenttitel	ENERGIPLAN FÖR NYKÖPINGS KOMMUN 2026–2036
Diarienummer	SHB25/150
Kategori av styrdokument	Aktiverande
Fastställd av	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum	2026-xx-xx
Giltighetstid	Från och med åååå-mm-dd till och med 2036-12-31
Omfattar	Kommunövergripande: Samhällsbyggnad, Tekniska divisionen, Näringsliv, kultur och fritid, division Social omsorg, division Utbildning, Nyköpingshem AB, Avdelningen för Säkerhet och krisberedskap, Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, Barn- och ungdomsnämnden, Vård- och omsorgsnämnden, Socialnämnden, Kultur och fritidsnämnden,
Dokumentansvarig	På politisk nivå: Kommunfullmäktige På tjänstenivå: Samhällsbyggnad, Enheten för strategisk samhällsplanering
Uppföljning	Översyn gällande efterlevnad och funktion sker årligen och redovisas per efterfrågan till kommunstyrelsen
Aktualitetsprövning	Senast ett år efter genomfört ordinarie val

KATEGORIER AV STYRDOKUMENT

Organiserande	Förklarar, tydliggör och reglerar kommunens roll- och ansvarsfördelning samt vem som har rätt att fatta beslut.
Normerande	Beskriver kommunens förhållningssätt i en viss fråga eller ger direktiv för hur något ska utföras och syftar till att styra beteenden utifrån en gemensam värdegrund.
Aktiverande	Beskriver vad kommunen vill förändra eller uppnå inom specifika områden och syftar till att ge ett uppdrag att handla på ett visst sätt.
Reglerande	Anger villkoren för kommunal service och vilka krav kommunen ställer på de som lever, verkar och vistas i Nyköping.

INNEHÅLL

1 SAMMANFATTNING 1

2 INLEDNING 2

2.1 Läsanvisning 2
2.2 Syfte 2
2.3 Avgränsningar 3
2.4 Samverkan och intressenter 3
2.5 Lagstiftning 3
2.6 Globala, nationella och regionala mål 4
2.7 Kommunala mål och styrdokument 6

3 INSATSOMRÅDEN 10

3.1 Effektiv energianvändning 10
3.2 Robust energiförsörjning och beredskap 11
3.3 Energiomställning och mobilitet 12

1 SAMMANFATTNING

Enligt lagen om kommunal energiplanering (SFS 1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Nyköpings energiplan består av tre samverkande delar: Energiplanen (detta dokument), en nulägesanalys, och en handlingsplan. Nulägesanalysen beskriver kommunens energisystem i dag och ligger till grund för de tre insatsområden som energiplanen bygger på: effektiv energianvändning, robust energiförsörjning och beredskap samt energiomställning och hållbar mobilitet. Tjänsteorganisationen tar därefter fram en handlingsplan med åtgärder som bidrar till genomförandet av Energiplanens insatsområden och inriktningar. Tillsammans utgör dokumenten kommunens styrning för en säker, effektiv och långsiktigt hållbar energiförsörjning.

Nulägesanalysen visar att transporterna, delvis på grund av E4:ans genomfartstrafik, står för den största rapporterade energianvändningen och att kommunen är fortsatt beroende av regional och nationell elförsörjning. Den lokala elproduktionen täcker cirka 28 procent av elanvändningen. Elanvändningen domineras av sektorn övriga tjänster samt hushållen, medan industrins energianvändning är låg, vilket präglas av kommunens näringsstruktur. Samtidigt växer den lokala produktionen genom kraftvärme och solkraft, kommunkoncernens fordonsflotta elektrifieras i snabb takt, och fjärrvärmesystemet får en större regional roll när Nyköping och Oxelösund kopplas samman. Kommunens fastighetsbestånd har betydande effektiviseringsbehov och robustheten i energiförsörjningen behöver stärkas, särskilt vad gäller reservkraft, drivmedelsförsörjning och samverkan vid störningar. Prognoserna pekar mot minskad total energianvändning men ökad efterfrågan på el fram till 2036 och 2045, vilket ställer högre krav på nätkapacitet, planering och lokal samverkan.

Parallellt med framtagandet av denna energiplan har en strategisk miljöbedömning utförts. I den görs bedömningen att huvudalternativet innebär en god avvägning mellan energiförsörjningens behov och andra motstående intressen och ger en bättre utveckling än nollalternativet.

För att minimera riskerna för negativ påverkan på andra intressen ger den strategiska miljöbedömningen ett antal rekommendationer som bör tas hänsyn till i genomförandet av energiplanen.

- Vid etablering av energiproduktion och distribution behöver natur- och landskapsvärden analyseras tidigt i processen. Arbeta enligt principen: Undvika – Minimera – Kompensera.
- Prioritera lågproduktiv mark, och gynna dubbelanvändning (agrart sambrukande) vid ev. anspråkstagande av jord- eller skogsbruksmark.
- Säkra reservkraft för samhällsviktiga funktioner och gynna diversifierade energikällor i samordning med totalförsvaret.

2 INLEDNING

Ett robust energisystem är en förutsättning för att Nyköpings kommun ska kunna fortsätta växa och utvecklas. Genom att stärka energiförsörjningens tillförlitlighet och använda resurser mer effektivt skapas goda förutsättningar för näringsliv, offentliga verksamheter och invånare idag och i framtiden. Energiplanen är också en viktig del i kommunens långsiktiga arbete för att bidra till de nationella och regionala klimatmålen och för att nå ett samhälle med nettonollutsläpp.

Energiplanen beskriver kommunens insatsområden, inriktningar och åtgärder för att möta både dagens och morgondagens behov. Planen ger en samlad bild av energiläget i Nyköping och visar vägen mot en mer hållbar och robust energiförsörjning i ett föränderligt omvärldsläge.

Planen gäller från antagande och fram till år 2036 med utblick mot 2045, vilket är i linje med översiktsplanens tidshorisont och det nationella målet för klimatneutralitet. Den omfattar produktion, distribution och användning av energi inom hela kommunen och anger riktning för kommunorganisationens fortsatta arbete. Nulägesanalysanalysen ligger till grund för energiplanens prioriterade insatsområden och inriktningar som pekar ut riktningen för Nyköpings fortsatta energiomställning.

Planens insatsområden är:

1) *Effektiv energianvändning*
2) *Robust energiförsörjning och beredskap*
3) *Energiomställning och hållbar mobilitet*

2.1 Läsanvisning

Nyköpings Energiplan, består av:

- **Energiplan** *(du läser nu detta dokument).*
  Här anges insatsområden, inriktningar och behov av förflyttningar. Planen antas av kommunfullmäktige
- **Nulägesanalys med prognos**
  Här presenteras och analyseras nuläget i kommunen med prognos för 2036 och 2045. Denna del har utgjort underlag för de insatsområden och inriktningar som finns i Energiplanen samt åtgärder i handlingsplanen.
- **Handlingsplan**
  Här anger tjänsteorganisationen förslag på ändamålsenliga åtgärder som bidrar till genomförandet av Energiplanens insatsområden och inriktningar. Beslut om genomförande av dessa tas inom kommunens budget- och verksamhetsplanering.

2.2 Syfte

Energiplanen är ett aktiverande styrdokument som ska användas för kommunens strategiska och långsiktiga arbete för en effektiv och robust tillförsel, distribution och

användning av energi inom kommunorganisationen och kommungeografin. Energiplanen syftar till att utgöra underlag för kommunens beslut i framtida energiplanering så att en säker, miljövänlig, robust och krissäkrad energiförsörjning kan uppnås i hela kommunen.

2.3 Avgränsningar

Energiförsörjning är ett brett område som berör flera divisioner och planeringsdokument inom kommunen. För att undvika överlappning av insatser och strategier behandlar denna energiplan främst de områden som inte redan omfattas av andra styrande dokument.

Exempelvis hanteras kommungeografiska energifrågor kopplade till transporter och resande i kommunens transportstrategi. Energiplanen kommer därför huvudsakligen fokusera på mobilitet ur ett kommunorganisatoriskt perspektiv, det vill säga hur kommunens egna verksamheter kan bidra till en mer energieffektiv och hållbar energianvändning. I vissa fall har överlappning bedömts vara nödvändigt. Detta gäller särskilt delar av kommunens strategi för klimatneutralitet 2030, där vissa perspektiv bedömts vara så centrala för kommunens långsiktiga energiförsörjning att de även inkluderas i energiplanen. Syftet är att säkerställa att energiplanen stödjer den övergripande inriktningen och att centrala vägval och prioriteringar blir konsekventa mellan styrdokumenten.

En övergripande beskrivning av ett urval av kommunens planeringsdokument med central roll för kommunens energiförsörjning, ges i kapitel 2.7.

2.4 Samverkan och intressenter

Det är kommunens uppgift att se till att det finns goda förutsättningar för energitillförsel och distribution. Samtidigt har kommunen inte ensam rådighet över energiförsörjningen utan delar ansvaret med andra aktörer, vilket gör samarbete lokalt och regionalt nödvändigt. Åtgärder behöver genomföras av både offentliga och privata aktörer, såväl inom kommunens direkta rådighetsområde som genom samverkan och dialog för att skapa förutsättningar för invånare och näringsliv att bidra till den önskade utvecklingen.

Representanter för kommunen, kommunala bolag, energi- och nätbolag och näringsliv har varit delaktiga i arbetet med att ta fram de insatsområden, inriktningar och åtgärder som presenteras i energiplanen. Enskilda intervjuer med de olika aktörerna har genomförts och använts som underlag.

2.5 Lagstiftning

Enligt lagen om kommunal energiplanering (SFS 1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Kommunen ska i sin planering främja hushållningen med energi och verka för en säker och tillräcklig energitillförsel. Vid sin planering ska kommunen undersöka förutsättningarna att genom samverkan med andra kommuner eller viktiga intressent på energiområdet,

tillsammans lösa frågor som har betydelse för hushållningen med energi eller för energitillförseln.

Om den upprättade energiplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning utföras. Parallellt med framtagandet av denna energiplan har en strategisk miljöbedömning utförts (se bilaga 3).

2.6 Globala, nationella och regionala mål

Energisystemet är inte avgränsat till den enskilda kommunen. Energiplanen behöver därför förhålla sig till målsättningar inom energiområdet på global, nationell och regional nivå.

FN:s globala mål

Världens ledare har förbundit sig till att uppnå mål om att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen och lösa klimatkrisen genom FN:s 17 Globala mål för hållbar utveckling.

[1]

Energiplanens område berörs direkt och indirekt av flera mål, men främst av mål 7 Hållbar energi för alla. En förutsättning för att kunna möta flera av de utmaningar världen står inför, är tillgång till hållbar, tillförlitlig och förnybar energi. Genom att förändra sättet energi produceras och konsumeras, kan tillgång till el och energitjänster säkras på ett sätt som tar hänsyn till planeten.

Ett av delmålen, 7.3, anger att den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet ska fördubblas senast år 2030. Ett annat delmål 7.2, säger att förnybar energi i den globala energimixen ska öka avsevärt till år 2030.[2]

[1] UNDP. *Logotyper*. Logotyper - Globala målen. [hämtad 2020-11-01]
[2] UNDP. *Om globala målen.* Globala målen - Läs om Globala målen - 17 mål för hållbar utveckling. [Hämtad 2020-11-01]

EU:s mål för energipolitiken

Inom EU finns det uppsatta mål för energi och energieffektivisering som har en nära koppling till arbetet med energiplanering. Målen säger att:

- Slutlig energianvändning ska minskas med 11,7 % jämfört med vad som förväntades i 2020-prognoser inför år 2030.
- Andel energi från förnybara källor ska vara minst 42,5 % av energimixen, med ambition att nå upp till ca 45 % till år 2030.

EU har också tagit fram direktiv om energieffektivitet. Direktivet innehåller flera bestämmelser som berör kommunernas arbete med energiplanering. Den offentliga sektorn ska gå före gällande energieffektivisering och omfattas av ett krav på att minska energianvändningen med 1,9 procent per år. Kommuner med färre än 5 000 invånare undantas från kravet.[3]

Regeringens mål för energipolitiken

Den nationella energipolitiken vilar på tre grundpelare: försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet.

Riksdagen har fastställt mål för energipolitiken med sikte på åren 2030 och 2040 som säger att:

- *Sverige år 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, mätt som tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP).*
- *År 2040 ska all svensk elproduktion vara fossilfri.*

Utöver dessa mål har planerings- och leveranssäkerhetsmål antagits för elsystemet:

- *Det svenska elsystemet ska utformas så att det möjliggör ökad elektrifiering och stödjer den gröna omställningen.*
- *Elsystemet ska kunna leverera el där och när den behövs, i tillräcklig mängd och på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Onödiga hinder ska undanröjas för att skapa en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser.*[4]

Regionala mål för energipolitiken

Länsstyrelsen i Södermanlands län har tagit fram en Regional klimat-och energistrategi som ska skapa tydlighet och långsiktighet i länets klimat-och energiarbete. Den syftar till att skapa en gemensam kunskapsbild, ge vägledning i arbetet och stöd i prioriteringar. Strategin har också som målsättning att vara en plattform för samverkan. Målsättningarna för länet grundar sig i det nationella målet om netto-noll utsläpp 2045. För strategin har fem fokusområden formulerats. Flera av

[3] Europeiska kommissionen. *Målen för 2030*. https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/overall-targets-and-reporting/2030-targets_sv. [Hämtad 2020-11-01]
[4] Regeringen och Regeringskansliet. *Mål för energipolitiken. Mål för energipolitiken - Regeringen.se. [Hämtad 2025-10-30].*

områden är viktiga att beakta i arbetet med energiplanering, däribland område Hållbart och robust energisystem samt Effektiv användning av energi.[5]

2.7 Kommunala mål och styrdokument

Kommunen har en viktig roll i att omsätta de globalt, nationellt och regionalt uppsatta målen på lokal nivå. Genom strategisk samhällsplanering, energieffektivisering i kommunens egna verksamheter, samt samverkan med näringsliv och invånare, kan kommunen bidra till en trygg, hållbar och konkurrenskraftig energiförsörjning.

Energiplanen behöver även förhålla sig till andra kommunala mål och styrdokument. Ett urval av de styrdokument som är viktiga i arbetet med kommunens energiförsörjning är:

Program för ekologisk hållbarhet

Program för ekologisk hållbarhet ger ramar för det kommunövergripande arbetet mot ekologisk hållbarhet. Programmet omfattar fyra verksamhetsområden, där området Minskad klimatpåverkan och ökad fossilfrihet inkluderar hållbar energianvändning. Inom detta område ska kommunen arbeta med förnybar energi, energieffektivisering och hållbar energiproduktion.[6]

[5] Länsstyrelsen Södermanlands län. *Klimatneutralt Södermanland 2045-Regional klimat-och energistrate*gi. (2025) Klimatneutralt Södermanland 2045 - Regional klimat- och energistrategi | Länsstyrelsen Södermanland *[Hämtad 2025-11-28].*
[6] Nyköpings kommun. *Program för ekologisk hållbarhet.* (2023. Antagen KF 2023-11-14).

Strategi för klimatneutralitet 2030

Strategin visar vägen för kommunens arbete mot målet om ett klimatneutralt Nyköping 2030. Den anger prioriterade insatsområden och övergripande arbetssätt för att genomföra klimatstrategin i hela kommunkoncernen.

Ett av insatsområdena är Fossilfri energi och effektiv energianvändning, där kommunen ska:

Internt:

- *Installera solceller på kommunens fastigheter där det är lämpligt.*
- *Energieffektivisera lokaler och bostäder samt välja hållbar uppvärmning.*
- *Skapa förutsättningar för etablering av fossilfri energiproduktion.*
- *Ställa tydliga energi- och klimatkrav vid upphandling och exploatering.*
- *Använda digitalisering och AI för smart styrning, effektiv drift och minskad klimatpåverkan.*

Externt:

- *Kommunicera kommunens klimatarbete inom energiområdet.*
- *Samverka med aktörer för små- och storskaliga förnybara energilösningar.*
- *Stödja hushåll och företag i effektiv energianvändning och sprida kunskap om energieffektivisering.*[7]

Översiktsplan

Översiktsplanen beskriver kommunens mark- och vattenanvändning fram till 2040 och anger strategier för långsiktigt hållbar utveckling. Ställningstaganden för energianläggningar och energidistribution säger att:

- *Kommunen stödjer förnybar energi, under förutsättning att platsen är lämplig och andra intressen beaktas. Hänsyn ska tas till landskap, natur- och kulturvärden, friluftsliv och närboende.*
- *Vindkraft ska inte störa siktlinjer till kyrkor eller andra historiska landmärken. Vindparker bör inte placeras i stora, orörda eller tysta områden.*
- *Ledningar för teknisk försörjning ska i möjligaste mån samordnas med befintliga korridorer och undvika värdefulla natur- och kulturmiljöer.*
- *Vid förändringar i kraftledningsnätet ska lämpligt teknikval bedömas, särskilt i känsliga landskap och områden med höga natur- eller kulturvärden, samt där ny exploateringsmark kan frigöras.*[8]

Transportstrategi

[7] Nyköpings kommun. *Strategi för klimatneutralitet 2030.* (2025. Antagen KF 2025-10-20).
[8] Nyköpings kommun. *Nyköping 2040.* (2021. Antagen KF 2021-12-14). Översiktsplan 2040 – nykoping.se. [Hämtad 2025-10-03].

Transportstrategin för Nyköpings tätort och Skavsta är ett centralt verktyg för att utveckla en hållbar, attraktiv och tillgänglig stad. Den ska stödja kommunens tillväxt och pågående utvecklingsprojekt genom att skapa goda förutsättningar för möten och hållbart resande. Strategin tydliggör hur den översiktsplanen prioriterar färdsätt utifrån tillgänglighet, där gångtrafik ges högst prioritet, följt av cykel-, kollektiv- och biltrafik. Prioriteringen grundas på faktorer som markanvändning, energibehov och investeringskostnader.[9]

Näringslivsstrategi

Nyköpings näringslivsstrategi bygger på en övergripande vision och fem målområden, som konkretiseras i sju strategiska utvecklingsområden. Tre av dessa är särskilt relevanta för energiplanen:

- *Utvecklingsområde 2 – Näringslivsklimat: Genom att främja hållbara teknologier och stötta företagens omställning kan Nyköping stärka sin position som föregångare inom hållbar utveckling, cirkulära affärsmodeller och förnybar energi.*
- *Utvecklingsområde 3 – Samarbete: Aktiv samverkan mellan kommun, näringsliv, utbildning och forskning inom områden som energi, AI och grön teknik driver innovation och tillväxt.*
- *Utvecklingsområde 6 – Motståndskraft: Övergången till förnybara energikällor stärks genom lokala initiativ och partnerskap, exempelvis satsningar på solenergi, energieffektivisering och lokalproducerad grön energi.*[10]

Styrdokument för civil beredskap

Styrdokument för civil beredskap tar avstamp i kommunens risk-och sårbarhetsanalys. Dokumentet tydliggör Nyköpings kommuns ansvar och roll inom den civila beredskapen och redogör för avgörande ingångsvärden som styr och inriktar kommunens civila beredskapsarbete.[11] Civil beredskap syftar till förberedelser inför olika slags samhällsstörningar som kan utgöra hot mot samhället. Energiförsörjning är en viktig del att adressera i arbetet med att stärka den civila beredskapen.

[9] Nyköpings kommun. *Transportstrategi för Nyköpings tätort och Skavsta.* (2015).
[10] Nyköpings kommun. *Näringslivsstrategi 2024–2030*. (2024. Antagen KF 2024-06-11).
[11] Nyköpings kommun. *Styrdokument för Civil beredskap. 2023–2027* (2023. Antagen KF 2023-12-12).

Ägardirektiv för Nyköpingshem AB

I ägardirektivet anges att bolaget på affärsmässig grund, kontinuerligt ska minska sin miljöpåverkan genom tekniska åtgärder och ett aktivt arbete för hållbara beteenden i både verksamheten och bland hyresgäster. Energi från förnybara källor ska användas i största möjliga utsträckning. Vid ny- och ombyggnation ska miljö-, hållbarhets- och klimathänsyn beaktas, och nyproduktion ska minst uppfylla kraven för Miljöbyggnad Silver enligt SGBC.[12][13]

[12] Nyköpings kommun. *Ägardirektiv för Nyköpingshem AB.* (2024. Antagen KF 2024-05-14).
[13] Sweden Green Building Council.

3 INSATSOMRÅDEN

Energiplanens insatsområden omfattar både Nyköping som geografiskt område och kommunkoncernen. Varje område innehåller två inriktningar – en som rör kommunens geografiska del och en som avser kommunkoncernen. Inriktningarna är vägledande för arbetet inom respektive insatsområde. De förflyttningar och åtgärder som föreslås i energiplanen kommer att kräva resurser i form av personal, kompetensinsatser och ekonomiska medel. En del åtgärder ligger utanför kommunens direkta rådighet och kommer kräva att kommunen använder sin indirekta rådighet. Detta betyder att kommunen behöver arbeta för att ge stadens invånare och företagare goda förutsättningar att ta beslut och göra val som är förenliga med energiplanens insatsområden. I handlingsplanen presenteras konkreta åtgärder att arbeta med inom respektive insatsområde.

Energiplanens insatsområden är:

- *Effektiv energianvändning*
- *Robust energiförsörjning och beredskap*
- *Energiomställning och mobilitet*

3.1 Effektiv energianvändning

- Inriktning för kommungeografin:

Energianvändningen i kommunen ska effektiviseras genom medveten användning av resurser och samverkan mellan olika aktörer.

- Inriktning för kommunorganisationen:

Nyköpings kommun ska arbeta medvetet och resurseffektivt med energianvändningen genom systematisk effektivisering.

Behov av förflyttningar:

Effektiv energianvändning innebär att minska energi- och effektbehovet eller att skapa större nytta med samma mängd energi. Detta leder till lägre driftskostnader, ett bättre nyttjande av energisystemets kapacitet och mer hållbara verksamheter. Kommunen har direkt rådighet över sina egna byggnader, men en bredare samhällelig effektivisering kräver samverkan med fastighetsägare, företag och andra aktörer.

Nyköpings totala energianvändning har varit relativt stabil i två decennier, trots befolkningstillväxt och ökad elektrifiering. Denna stabilitet indikerar att många av de enklaste effektiviseringsåtgärderna redan är genomförda. Samtidigt ökar efterfrågan på el och effekt i takt med etablering av nya verksamheter, elektrifierade transporter och ett mer elintensivt samhälle. En växande belastning på elproduktion och nätkapacitet innebär att effektiv energianvändning blir en grundförutsättning för att undvika flaskhalsar, minska sårbarheter och säkerställa kapacitet för både bostäder och samhällsviktig verksamhet.

Många av kommunens byggnader är uppförda under 1950-, 1960- och 1970-talet, vilket innebär att det finns betydande potential för att optimera belysning, ventilation och uppvärmning för ökad energieffektivitet. De nya regelverken inom EU, såsom direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) och energieffektiviseringsdirektivet (EED), innebär dessutom att kraven på energieffektivisering kommer att öka succesivt. Även Boverkets byggregler ställer krav på energihushållning vid större ändringar och renoveringar. [14] Genom att effektivisera energianvändningen kan kommunen både minska kostnader och bidra till ett mer robust energisystem.

EU:s och nationella riktlinjer ställer dessutom krav på att offentlig sektor ska gå före i energieffektivisering och smart styrning. När energipriserna varierar och elnätet blir mer ansträngt blir det allt viktigare att jämna ut effekttoppar och använda energi mer strategiskt över dygnet.

Kommunens egna byggnader står visserligen för en betydande del av den offentliga energianvändningen, men utgör endast en mindre del av den totala energiförbrukningen i kommunen där transporter och hushåll dominerar. Genom att effektivisera skolor, vård- och omsorgslokaler, idrottsanläggningar och andra kommunala byggnader kan kommunen sänka kostnader, frigöra kapacitet i det lokala energisystemet och skapa bättre förutsättningar för fortsatt tillväxt och elektrifiering. En mer effektiv användning av den energi som redan finns i systemet är därmed centralt för att trygga Nyköpings långsiktiga energiförsörjning.

3.2 Robust energiförsörjning och beredskap

- Inriktning för kommungeografin:

Kommunen ska tillsammans med näringslivet, nätägare, energiproducenter och fastighetsägare arbeta för ett robust, diversifierat och motståndskraftigt energisystem som möter nutida och framtida energibehov.

- Inriktning för kommunorganisationen:

Nyköpings kommun ska säkerställa en robust, diversifierad och motståndskraftig energiförsörjning i den egna verksamheten.

Behov av förflyttningar:

Omvärldsläget har förändrats snabbt. Prisvolatilitet, störningar i energiflöden, cyberangrepp och ett mer osäkert säkerhetsläge har visat hur sårbart energisystemet är vid kris och konflikt. Det har också tydliggjort att energisektorn är en faktisk måltavla i modern krigföring och att beredskapen behöver stärkas lokalt.

Energiförsörjning är en av kommunens mest kritiska samhällsfunktioner. El och värme är en förutsättning för tillgång till vård, omsorg, dricksvatten, skola, transporter och blåljusverksamheter. För att öka samhällets robusthet behöver det finnas både

[14] Boverket. Boverkets byggregler (2011:6). (2024). https://forfattningssamling.boverket.se/detaljer/BFS2011-6 [Hämtad 2025-11-25]

kontinuitetsplanering inom energiförsörjning samt reservkraft som motverkar negativa konsekvenser vid krissituationer. Särskilt viktigt är att säkerställa att samhällsviktig verksamhet har tillgång till stabil energiförsörjning.

Den kommande lagstiftningen om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap (LKRB)[15] kräver dessutom att samhällsviktiga verksamheter ska kunna upprätthålla drift under minst två veckors tid vid kris eller höjd beredskap. Det innebär att energiplaneringen måste ta höjd för mer än traditionell reservkraft och omfatta drivmedelsförsörjning, prioritering av funktioner och förmåga till ö-drift.

Nyköping fortsätter att växa, vilket ökar belastningen på elnätet och kraven på tillförlitlighet. Elektrifieringen av transporter, näringslivets ökande effektbehov och Skavstas utveckling förstärker behovet av ett robust energisystem som klarar både längre avbrott och ett skärpt säkerhetsläge.

För kommunen är motståndskraft i energisystemet en praktisk nödvändighet. Det handlar om nära samverkan med nätägare och energibolag, strategisk placering av kritisk infrastruktur, möjliggörande av lokal energiproduktion och energilagring, samt att bygga in flexibilitet, reservkraftslösningar och cybersäkerhet. Robusthet omfattar också försörjningskedjor, personalförsörjning och möjligheten att prioritera samhällsviktiga funktioner vid störningar, kriser eller krig.

3.3 Energiomställning och mobilitet

- Inriktning för kommungeografin:

Nyköpings kommun ska bidra till en hållbar energiomställning genom att möjliggöra för energieffektiva transporter samt lokal produktion och distribution av energi.

- Inriktning för kommunorganisationen:

Kommunorganisationen ska gå före i energiomställningen genom att möjliggöra för och använda energieffektiva transporter.

Behov av förflyttningar:

Vi befinner oss i en energiomställning där elektrifiering av transporter, industrier och värmesystem drivs fram i snabb takt. Efterfrågan på laddinfrastruktur växer snabbare än vad många kommuner hinner med att tillgodose, samtidigt som företag efterfrågar både hållbara energilösningar och trygg effektförsörjning för att kunna investera långsiktigt. För att möjliggöra en fortsatt elektrifiering av fordonsflottan behöver främst information om och förutsättningar för hemmaladdning stärkas liksom utbyggnad av laddinfrastruktur för destinationsladdning.

Som komplement till elektrifieringen behöver transporteffektiviteten öka genom att fler reser med cykel och kollektivt samt genom ökad samlastning av gods. Kommunen kan i dialog med Region Sörmland verka för en effektiv kollektivtrafik. Pendling till och från Stockholm och andra pendlingsorter, regional logistik och

[15] Föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

arbetsresor inom kommunkoncernen påverkar den lokala energianvändningen och ställer krav på hållbara transportlösningar. När staden växer och nya bostadsområden utvecklas krävs en planering som stödjer mer än traditionellt bilresande. Elektrifierad kollektivtrafik, delningslösningar, cykelinfrastruktur och laddmöjligheter behöver etableras i rätt tid och på strategiska platser.

Samtidigt behöver kommunen föregå med gott exempel. Val av fordonsflotta, tjänsteresor, fastighetsdrift och upphandlingskrav påverkar inte bara den egna energianvändningen utan bidrar även till att stärka tilliten till omställningen. Genom att kombinera planering, kravställning och egna beteendeförändringar kan kommunen skapa stabilitet och tydliga signaler utåt.

Utveckling inom lokal energiproduktion skapar nya möjligheter. Solcellsanläggningar på industritak och på lämplig mark, småskaliga energisystem samt batterilagring kan stärka både kommunens robusthet och självförsörjningsgrad. För att möta en växande efterfrågan på el och möjliggöra etablering och expansion av både nya och befintliga verksamheter behövs en mer omfattande lokal elproduktion. Energilagring blir därutöver ett allt viktigare komplement till ny, ofta variabel produktion, eftersom produktionen inte alltid sammanfaller med efterfrågan. Både energilagring och energieffektivisering bidrar till att öka den tillgängliga elnätskapaciteten, och kräver en tydlig styrning så att satsningar genomförs samordnat och långsiktigt.

Ett energisystem med hög andel lokal produktion innebär större variationer i både last och produktion, vilket skapar behov av flexibilitet och mer aktiv planering. Kommunen behöver även väga in markanvändning, natur- och kulturvärden samt närboendes intressen, samtidigt som etableringstakten hålls tillräckligt hög för att möta efterfrågan.